

Алієв Р. В.

УДК: 343. 22: [351. 74: 343. 244]

аспірант Гуманітарного університету "ЗДМУ"

ЗВ'ЯЗОК МІЖ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ТА ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ ВПЛИВУ НА ПОВЕДІНКУ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ОБЛІКУ В КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ ІНСПЕКЦІЯХ

Ефективність будь-якого законодавства, у тому числі й кримінально-виконавчого, залежить у першу чергу від правової реалізації.

Важливим джерелом зв'язку між правоохоронними органами та громадськими організаціями як основного засобу впливу на осіб які перебувають на обліку в кримінально-виконавчих інспекціях є Закон України "Про Державну кримінально-виконавчу службу України" [1] від 23.06.05 р. в якому саме в статті 2 п. 7 закріплено, що основним принципом діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України є взаємодія з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, благодійними і релігійними організаціями; крім того в статті 5 вищевказаного Закону встановлено, що Державна кримінально-виконавча служба України взаємодіє з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями відповідно до законодавства. Для організації міжнародного співробітництва у сфері виконання кримінальних покарань Державна кримінально-виконавча служба України взаємодіє з відповідними органами інземних держав і міжнародними організаціями на основі міжнародних договорів.

Правові норми, що складають механізм адміністративної юрисдикції, забезпечують реалізацію права та виконання обов'язків їх суб'єктів. Вони є процесуальними, адміністративно-процесуальними нормами і становлять собою визначені законом та підзаконними нормативними актами правила поведінки учасників

адміністративної юрисдикції, що спрямовані на реалізацію заходів державного чи громадського правового впливу на осіб, які порушують правові приписи [2].

Згідно статті 25 Кримінально-виконавчого кодексу України, об'єднання громадян, релігійні і благодійні організації та окремі особи можуть брати участь у виправленні і ресоціалізації засуджених та проведення з ними соціально-виховної роботи, надавати допомогу органам і установам виконання покарань у порядку, встановленому цим Кодексом та іншими законами України [3].

Для забезпечення громадського контролю за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань створюються спостережні комісії, які діють на підставі цього Кодексу та Положення про спостережні комісії, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Об'єднання громадян, релігійні і благодійні організації та окремі особи можуть брати таку участь шляхом: проведення правової пропаганди з правопорушником; залучення правопорушника у культурно-масових та спортивних заходах; надання економічної допомоги засудженим; сприяння в організації виховної роботи на всіх рівнях.

Залучення об'єднання громадян, релігійних і благодійних організацій та населення до охорони громадського порядку для проведення профілактики правопорушень є одним з пріоритетних шляхів протидії свіденню особами які перебувають на обліку в кримінально-виконавчих інспекціях адміністративних правопорушень. Це суттєва допомога в роботі

працівників кримінально-виконавчих інспекцій при проведенні індивідуально-профілактичної роботи та впливу на поведінку осіб даної категорії.

Процесуальні адміністративно-юрисдикційні норми мають обслуговувати матеріально-правові норми, що забезпечені адміністративно-правовими санкціями. Дані правові норми функцію з регулювання прав і обов'язків суб'єктів адміністративної юрисдикції визначають через порядок розгляду справ, винесення постанов по справі. Дані норми приводять у дію правозастосовний механізм адміністративної юрисдикції аж до закінчення дій правозастосовного нормативного акта. Вони мають універсальний характер, оскільки розраховані на використання у будь-яких ситуаціях, що виникають в процесі регулюванні суспільних відносин. Ці норми регламентують процес виникнення, зміни і припинення правовідносин в адміністративно-юрисдикційному процесі. Як стверджують О.М.Бандурка та М.М. Тищенко, наявність адміністративно-процесуальної норми є обов'язковою умовою для виникнення відповідних правовідносин. Іншими словами, це суб'єктивна передумова існування самих правовідносин. Тут ситуація однозначна - немає норми немає і відносин [4].

Організаційні форми участі громадських організацій та інших органів чи установ є достатньо різноманітними: спостережні комісії, у справах неповнолітніх, шефські формування колективів підприємств, учбових закладів, наставництво тощо.

Відповідно до ст. 1 Закону України від 16 червня 1992 р. "Про об'єднання громадян", об'єднанням громадян є добровільне громадське формування, створене на основі єдності інтересів для спільної реалізації громадянами своїх прав і свобод. Об'єднання громадян, незалежно від назви рух, конгрес, асоціація, фонд, спілка тощо відповідно до цього Закону визнається політичною партією або громадською організацією [5].

Об'єднання громадян з охорони громадського порядку та профілактики право-

порушень створюються за місцем роботи, навчання або проживання. Але, як свідчить практика, такі громадські формування створюються не лише за формально визначеними законам підставами, а й за спільністю інтересів їх членів. Так, існує чимало прикладів, коли громадяни об'єднуються з метою охорони присадибних ділянок, дачних територій, садівницьких чи городніх товариств.

Створення відповідних громадських формувань оформляється рішенням громадян, прийнятим на їх зборах. Місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, кримінально-виконавчі інспекції та органи внутрішніх справ повинні всіляко сприяти такій ініціативі громадян, підтримувати, заохочувати та надавати їм необхідну допомогу у створенні таких формувань. На етапі залучення громадян до участі в охороні громадського порядку та профілактиці правопорушень і створення зазначених громадських формувань підтримка і допомога з боку працівників органів внутрішніх справ та кримінально-виконавчих інспекцій полягає в наступному: пропаганді необхідності боротьби з правопорушеннями; роз'ясненні переваг таких об'єднань та шляху досягнення поставленої мети; допомозі в оформленні необхідних статутних документів; визначенні спеціалізації діяльності формування, особливостей його функціонування, компетенції; визначенні перспектив діяльності створеного формування, висвітленні наявного досвіду роботи у боротьбі з правопорушеннями, організації навчання та підготовки громадян до належного виконання покладених на них завдань.

Основними завданнями громадських об'єднань в сфері впливу на поведінку осіб які перебувають на обліку в кримінально-виконавчих інспекціях є: надання допомоги кримінально-виконавчим інспекціям у роботі з правопорушниками при проведенні індивідуально-профілактичної роботи, запобігання адміністративним проступкам і злочинам; інформування органів внутрішніх справ про

вчинення злочинів або ті, що готуються, місця концентрації злочинних угруповань; сприяння органам внутрішніх справ у виявленні та розкритті правопорушень, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від протиправних посягань; участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх.

Законодавством не визначено переліку правопорушень, у попередженні яких мають брати участь члени громадських формувань, але, з огляду на складність вищевказаних завдань, можна дійти висновку, що виконання ними визначених законом завдань при застосуванні відповідних форм і методів роботи можливо лише під контролем та керівництвом працівників відповідних структурних підрозділів органів внутрішніх справ, зокрема: управління адміністративної служби міліції, карного розшуку, кримінально-виконавчих інспекцій тощо. Тобто, існує необхідність як у визначенні можливостей і схильностей кожного з членів громадських формувань, так і у певній їх спеціалізації стосовно напрямів впливу на поведінку осіб які перебувають на обліку в кримінально-виконавчих інспекціях.

Об'єднання громадян України утворюються і діють з всеукраїнським, місцевим та міжнародним статусом. До всеукраїнських об'єднань громадян належать об'єднання, діяльність яких поширюється на територію всієї України і які мають місцеві осередки у більшості її областей. До місцевих об'єднань належать об'єднання, діяльність яких поширюється на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці або регіону. Територія діяльності самостійно визначається об'єднанням громадян. Громадська організація є міжнародною, якщо її діяльність поширюється на територію України і хоча б однієї іншої держави.

Етап формування у населення позитивного ставлення до співпраці з правоохоронними

органами має супроводжуватися з роз'яснювальною роботою, безпосереднім спілкуванням працівників ОВС, КВІ з громадянами.

При цьому досягнення ефективності цього процесу забезпечується застосуванням різноманітних форм роботи з населенням. З метою досягнення очікуваного результату працівники кримінально-виконавчих інспекцій мають організовувати і практикувати в повсякденній роботі проведення: робочих зустрічей з трудовими колективами підприємств, установ, організацій усіх форм власності та навчальних закладах, гуртожитках за місцем роботи, навчання та мешкання правопорушників; сходів і зборів громадян, мешканців житлових масивів, мікрорайонів, населених пунктів, сіл, нарад з керівним складом громадських організацій та зборів з їх членами.

Результативність зазначених заходів значно зростає при їх належному організаційному забезпеченні, коли громадянам заздалегідь повідомляється про проведення таких зборів і зустрічей, розсилаються запрошення на них, визначається час, місце і мета їх проведення.

Водночас колективні форми роз'яснювальних заходів не повинні виключати індивідуального підходу до громадян щодо їх залучення до охорони громадського порядку і профілактики правопорушень серед осіб які перебувають на обліку в кримінально-виконавчих інспекціях, які можна здійснювати, наприклад, під час проведення реєстрації правопорушника чи безпосереднього звернення до працівників КВІ.

Для здійснення цілей і завдань, визначених у статутних документах, зареєстровані об'єднання громадян користуються достатньо широкими правами, однак, слід звернути увагу, що їх практична реалізація повинна бути тим чи іншим чином пов'язана з досягненням закріплених цілей.

Правоохоронні органи можуть залучати членів громадських формувань до проведення індивідуально-профілактичної роботи серед таких категорій правопорушників: осіб, яким

судом призначено іспитовий строк, осіб, схильних до вчинення правопорушень на ґрунті сімейно-побутових відносин, хворих на СНІД та венеричні хвороби; тих, які займаються проституцією; осіб, які втягують неповнолітніх до злочинної або іншої протиправної діяльності; осіб, які ухиляються від сплати аліментів; осіб, які не виконують свій батьківський обов'язок стосовно належного виховання та утримання дітей; неповнолітніх правопорушників, у тому числі тих, які ухиляються від роботи чи навчання.

З метою забезпечення дієвого індивідуально-профілактичного впливу на правопорушника члени громадських формувань залучаються до: проведення індивідуальних профілактичних бесід з особами, схильними до вчинення правопорушень; проведення індивідуально-виховних бесід з неповнолітніми правопорушниками; проведення роз'яснювальної роботи серед батьків [6].

Перелік використаної літератури:

1. Закон України "Про Державну кримінально-виконавчу службу України" від 23 червня 2005 р. № 2713 - IV // Відомості Верховної Ради України - 2005.
2. Бородин ІЛ Адміністративно-юрисдикційний процес: Монографія - К.: Алерта, 2007. - 184 с.
3. Кримінально-виконавчий кодекс України // прийнятий ВРУ 11.07.2003 р.
4. Бандурю ОМ, Тищенко ММ Адміністративний процес. - К.: Літера, 2002. - С. 43.
5. Закон України "Про об'єднання громадян" від 16 червня 1992 року // Відомості Верховної Ради. 1992. - № 34. - С. 504; Голос України. 28 січня 1993 рік.
6. Стільний Наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань та МВС № 270/1560 від 19.12.03 року "Про затвердження Інструкції про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 09.01.04 р. № 1618615.

Богатирьова О. І.

УДК: 343. 811

*здобувач кафедри кримінального права і кримінології
Дніпропетровський університет внутрішніх справ*

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧА ІНСПЕКЦІЯ, ЯК СУБ'ЄКТ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

(наукова проблема)

Постановка проблеми. Сучасний стан наукової розробки теми дослідження "Кримінально-виконавча інспекція як суб'єкт виконання кримінальних покарань", показує, що в умовах значних соціальних перетворень спрямованих на реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, важливим залишаються питання місця і ролі кримінально-виконавчої інспекції в структурі Кримінально-виконавчого кодексу України 2003 р.

Одним із інститутів кримінально-виконавчого права, що зазнав суттєвих змін у зв'язку з прийнятими нового Кримінально-виконавчого кодексу України, є інститут покарань не пов'язаних із позбавленням волі, а також інститут суб'єктів, на яких чинним законодавством покладено завдання та функцію по їх виконанню. Питання про виконання покарань кримінально-виконавчою інспекцією, завжди було актуальним у вітчизняній кримінально-правовій науці.